

Ya Hu Ve Adem 2 Bölüm Adem Ve Evrim 22

– KENAN KOÇ · 07 Şubat 2017

III.3. Evrim fikrinin tarihsel süreci

Bilimsel anlamda evrimi, yaptığı birçok gözlemlerle destekleyerek yorumlayan ilk bilim adamı Charles Robert Darwin'dir. (öl.1882). Darwin'in dedesi Erasmus Darwin(öl.1802) de evrim üzerinde görüşleri olan bir yazardı. Darwin, oldukça köklü ve zengin bir aileden geliyordu. Görüşlerinin tepki toplayacağı endişesi ile çalışmalarını yalnızca yakın çevresiyle paylaşmış ve uzun süre yayınlamamıştır. Bu arada boş durmayan Darwin yaklaşık yirmi yıl hiç durmadan kanıt toplamaya devam etti. 1858'de Alfred Russel Wallace, Darwin'e Darwin'in düşüncelerine çok benzer bir evrim teorisi fikrini mektupla yollayınca bu mektubu da ekleyerek görüşlerini Türlerin Kökeni adlı bir kitapla açıkladı.

Darwin öncesinde, 18. yüzyılda, kimya ve biyolojide bilimsel olarak büyük atılımlar gerçekleştirilmiştir. Biyolojide ilk önemli girişimi, fosilleşmiş kalıntılara dayanarak canlı ve cansız dünyada hemen her şeyin evrim sürecinde olduğu görüşünde olan Fransız doğa bilgini Buffon (öl. 1788) yapmıştır. Yaşamını doğa tarihi incelemelerine adanmış Buffon, canlıların sınıflanmasına ilişkin Aristoteles sistemini düzeltme ve geliştirme amacındaydı. Darwin öncesi dönemde, Condorcet (öl. 1794), Lord Monbodo, Cuvier gibi düşünürlerin, insanın ilkel yaşamdan ileri uygarlık düzeyine geçiş sürecini bir ilerleme olarak işlemeleri evrim düşüncesinin yaygınlık kazanmasını kolaylaştıran bir gelişmedir. İnsanın sosyal ve kültürel yaşamında ilerleme varsa, biyolojik yaşamında da olabirliği düşünülmeye başlanmıştı. Ünlü İsveç botanikçisi Linnaeus'un (öl.1778) modern sınıflama yönteminin temelini oluşturan çalışması biyolojide evrim düşüncesine güç kazandıran başka bir çalışmadır. Buffon ile Linnaeus, belki de kilisenin baskısı nedeniyle, evrimin yalnızca tür içinde olabileceği, dolayısıyla bir türün başka bir türe dönüşemeyeceği görüşünde birleşmişlerdi (Bu görüşü, bahsettiğimiz gibi, Hamdi Yazır ve Prof.Dr. Süleyman Ateş de ileri sürer). 19. yüzyıla gelindiğinde dinsel bağnazlık eski etkisini büyük ölçüde yitirmeye yüz tutmuştur. Darwin'in dedesi Erasmus Darwin de Buffon gibi canlıların yaşam dönemlerinde uğradıkları değişikliklerin yeni kuşaklara geçmesiyle evrimleştiği görüşündeydi. Bu düşünceleri daha belirginleştiren Fransız doğa bilgini Jean Baptiste Lamarck (öl.1829) evrim konusunda kapsamlı ve tutarlı ilk kuramı oluşturan kişidir. Sonuç olarak, Darwin sahneye çıktığında evrim düşüncesi bir ölçüde de olsa yaygınlık kazanmış, kimi biyologların benimsediği kuramsal bir açıklama niteliği kazanmış bir hipotezdi. Darwin'in önemi, bu hipotez, yani varsayımın, çok sayıda gözlemsel verilere dayandırılarak bir teori yani kuram olarak kabul edilmesini sağlamasındadır. Robert Chambers, Geoffroy de Saint-Hilaire (öl.1817) ve dönemin çoğu doğa araştırmacıları, evrim görüşüne sahiptiler. Charles Darwin'in doğumundan önce değişimli türeyiş kavramı literatüre geçmişti bile. Buffon, Erasmus Darwin ve Lamarck, kavramı benimsemekle kalmamış, canlıların değişen çevresel koşullara uyum sağlama sürecinde yeni türlerin oluşumuna ilişkin az çok farklı görüşler ileri sürmüşlerdi.

Tarihte, bilindiği kadarıyla, evrimden bilimsel anlamda ilk söz edenler İ.Ö. 6. yüzyılda

yaşayan İyonya'lı filozoflar olmuştur. Thales tüm canlıların sudan ya da denizden kaynaklandığı savındaydı (Bu görüş, vahiyssel bir gerçeklik olarak Kur'an'da da vardır). Onu izleyen Egeli filozof Anaksimander'e göre varlıkların hepsi değişik formlar alan bir ilk tözden kaynaklanmıştı. İnsan yavrusunun doğuş sırasındaki çaresizliği gözleminden kalkan filozof, atalarımızın başlangıçta balık olduğunu ileri sürer. Bir zamanlar denizlerin çekilmesiyle yaşamlarını karada sürdürme zorunda kalan kimi balıklar insana kadar uzanan pek çok hayvan türüne kaynak olmuştur. Aynı dönemin bir başka filozofu, Heraklitus, doğal seleksiyon kavramına benzer olarak, canlılar arasında süren bir çatışmadan söz eder. Evrim düşüncesi antik çağın ünlü filozofu Aristoteles'te (öl. MÖ. 322) de kendini açığa vurur. Düşüncelerinden özellikle dört tanesi önemlidir: (1) Scala Naturae denilen organizmaların basitten daha karmaşık formlara çıkan, sonunda insana ulaşan transformasyonu; (2) Canlıların en ilkel düzeyde kendiliğinden oluştuğu; (3) Doğanın ihtiyaca göre organ oluşturduğu; (4) Evrim ile canlıların sınıflanması arasındaki ilişki. Romalı şair-filozof Lucretius da (öl. MÖ. 55), insan yaşamında dil, din ve müzik gibi etkinliklerin bir ayıklanma ya da eleme sürecinden geçerek oluştuğu görüşündeydi. De Rerum Natura adlı yapıtında canlıların hızlı koşma, sıkıntıya katlanma, yiyecek bulma, vb. becerileriyle varlıklarını sürdürebildikleri gibi doğal seleksiyonu andıran düşünceler bulmaktayız.

Daha da eski dönemlere gidersek, Hint düşüncesinde, mitolojinin felsefeyle kaynaşık olduğu ilk dönemde, canlıların beden ve ruh olarak kaynaklandığı Varlık (Brahma) yaratan değil, transformasyona (değişime) olanak veren bir güçtü. Eski Pers ve Mısır mitolojilerinde Tanrıların toprak gibi bir ilk maddeden insan biçiminde oluştuğu fikrini bulmaktayız (incelediğimiz üzere insanın topraktan yaratılışı vahiyssel bir gerçek olarak Kur'an ve Tevrat'ta da vardır). Aslında evrimsel bir görüş olan insanın topraktan ya da çamurdan yapıldığına dair düşüncelere, eski mitolojilerde, Sümer'de, Roma'da da rastlanmaktadır. Çoğu benzerlikler gibi bu benzerlikler de, kimilerinin öne sürdüğü gibi Kur'an'ın birçok eski metinden devşirmeler yaptığını değil, Kur'an'da da belirtildiği gibi, birçok kavme birçok peygamberler geldiğini ve bu peygamberlerin vahiylerinin bir bölümünün de olsa, korunarak metinleştirildiğini gösterir. Bu metinleştirme işlemleri bizzat peygamberler tarafından değil, sonraki kuşaklar tarafından yapılmış ve gerçek vahiyle uydurma düşüncelerin karışımı olan metinler, günümüze kadar ulaşmış olabilir. Gerek Kur'an gerekse diğer vahiy kaynaklı metinlerin uyuşan bölümlerinde, ancak günümüzde bilinir olmaya başlanan bilimsel gerçeklerin yakalanabiliyor olması, Kur'an'ın ve tüm diğer metinlerin vahiy kaynaklı bir orjine sahip olduğunun göstergelerinden biridir.

BUĞULU CAMLAR

Adam küçüklüğünde ismini buğulu camlara yazdı. Ve ismi, buğunun çözülüşüyle birlikte camdan silinirdi. Yine de o, evlerde, otobüslerde, mağazalarda, bitimsiz bir hevesle, her bulduğu buğulu cama adını yazdı. Buğusuz camlarda, nefesinden yarattığı buğuya yazdı nefisini. Ve sonra kağıtlara yazdı, ve sonra kumsallara ve sonra kitaplara... Ama yazdıkları, adını hiçbir zaman kalıcı kılmadı. Hiçbir zaman sonsuza taşıyamadı.

Ve adam, kazımaya başladı... Ağaçlara, sıralara, kapılara kazıdı... Varlığını taşıyamayan buğuya inat, camdan bir plakete işletti ismini.

Ve bir gün...
cam kırıldı...

Ve adam, çok çalıştı. Zengin oldu. Büyük evler dikti. Adını verdi. Sokaklara benimsetti benliğini. Ama hep bildiği şeyi yaşıyordu: Adının bir gün silineceği gerçeğini... Adı, zamanda kayboluyordu yada kaybolacaktı.

Ve tüm yaşamı boyunca, ismini buğulu camlara yazmaktan öteye gedemediğini anladı.
Ve öldüğünde o, mermere kazılı bir addan ibaretti.

Ki gelecekte bir an, adının iz tutmayan camdan, varlığının, varlığından bağımsız olan hayattan silinişi gibi, mermer de, ismi de, yitip gitti...